

Karin Fristedt, Saco
Arbetsmiljöverket, remiss@av.se

Yttrande från Sveriges Veterinärförbund ang. Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om vanliga risker i arbetsmiljön, specifikt 7 kap Arbete med djur

Sveriges Veterinärförbund (SVF) har mottagit rubricerad remiss för synpunkter.

Generella synpunkter

Samtliga delar: risk för belastningsskador, fysikaliska risker, fysiska faktorer, kemiska risker, smittrisker, våld och hot om våld är i olika grad applicerbara på veterinära verksamheter såsom djurens hälso- och sjukvård, laboratoriearbete, forskningsverksamhet och myndighetsarbete.

Något som inte tas upp i dessa föreskrifter och inte heller i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö, men som är ett växande problem inte bara för veterinärkåren är psykosociala arbetsmiljöproblem orsakade av trakasserier från externa parter. Det behövs lagstöd för arbetsgivare att vidta åtgärder för att personer som trakasserar personal genom t ex näthat utestängs som kunder och det bör utredas hur situationer med trakasserier och hot mot myndighetspersoner ska hanteras av arbetsgivaren (som i det fallet inte kan avsäga sig uppdraget).

Kapitel 7 Arbete med djur

1§

I AFS 2008:17 är vissa delar speciellt skrivna för farliga djur exempelvis ormar och farliga djurparksdjur. Vi förutsätter att den föreslagna skrivningen i denna paragraf innebär att föreskriften omfattar alla typer av arbete och alla typer av djur.

Förflyttning av djur 7-8§

Den mesta texten i 10 § AFS 2008:17 återfinns i SJVFS2019:7 Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur. Dock saknas skrivningen om att djur under transport ska förvaras så att inte någon obehörig kan få tillträde till förvaringsutrymmet. Detta är relevant för att säkerställa att djuren inte störs eller utsätts för något som påverkar deras beteende så att arbetsmiljörisker uppstår och bör därför överföras från AFS 2008:17. Dessutom anges i Statens jordbruksverks föreskrifter endast krav på märkning med artnamn samt information om djuren är vilda, skygga eller farliga endast under rubriken Andra arter, vilket gör det oklart om det gäller för alla djurarter. Det är därför lämpligt att ha kvar även denna skrivning från AFS 2008:17.

15§

Att arbetsgivaren ska se till att suggan kan hållas avskilt från smågrisarna bör omformuleras till ”Vid arbete med smågrisar ska arbetsgivare säkerställa att suggan inte kan störa eller skada den som utför arbetet”. Detta stämmer bättre med avsikten och riskerar inte att föreskriften påverkar tolkningen av djurskydds krav på grisstallar. Att suggan kan hållas avskilt innebär i sig inget skydd för den som ska hantera smågrisarna (om man måste stå inne hos suggan för att komma åt smågrisarna).

16§

Jämfört med 6 § AFS 2008:17, är denna paragraf en försämring, då krav på säkerställande av tillräckliga kunskaper om djurets egenskaper, beteendemönster och reaktioner i olika situationer tagits bort. I förslaget nämns istället endast djur med avvikande beteende eller som tidigare visat beteenden som kan innebära risk för olycksfall. Det är av mycket stor vikt för säkerheten att ha kännedom om djurs

naturliga beteenden, eftersom bristande kunskap om dessa medför stor risk för olycksfall. Stångningar, sparkar, stegringar, bitt m.m. är inte att betrakta som avvikande beteenden i en för djuret stressande situation, till exempel vid undersökning och behandling, lastning eller lossning på transport, hantering på slakteri m.m. Kunskapsnivån hos den som hanterar djuret är därför avgörande för säkerheten, även vid hantering av djur som inte uppvisar avvikande beteende. Borttagandet av krav på särskilda kunskaper om djurets egenskaper, beteendemönster och reaktioner i olika situationer, medför en förändring i sak som påverkar skyddsnivån negativt.

Dessutom är det tveksamt hur arbetsgivaren ska kunna garantera att betryggande säkerhet uppnås vid hantering av djur med avvikande beteende när djuren står på djurägarens gård eller stall. En liknande problematik finns på slakterier, där Livsmedelsverket som arbetsgivare åt veterinärerna är ansvariga för arbetsmiljön på slakterier som ägs av slakteriföretagen och som verket inte har någon större möjlighet att påverka. Även på en djurklinik är arbetsgivarens/egenföretagarens möjlighet att råda över situationen begränsad.

Det behövs reglering av djurägarens ansvar - om arbetsgivaren/privatpraktikern informerar om att sedering eller fixering kan behövas och djurägaren avböjer alternativt inte informerar om att "djuret tidigare visat ett beteende som medför att djuret kan utgöra en olycksrisk för människor", bör djurägaren kunna hållas ansvarig, detta behöver vara tydligt, det är ett stort problem just i djursjukvården där arbetsgivarens möjligheter att säkerställa vissa saker är begränsad och denna möjlighet helt ligger hos djurägaren. Som nämns ovan kan även en individ som inte tidigare visat avvikande beteende ändå i många situationer som medför stress för djuret bete sig så att personskada riskerar uppstå.

Försöksdjur

Föreskriften AFS 1990:11 är i förslaget borttagen, och istället återfinns aktuella föreskrifter i ett flertal, allmänt hållna kapitel. Arbete med försöksdjur är ett arbete med många typer av risker och denna nya struktur för just arbete med försöksdjur medför större svårigheter att hitta rätt i föreskrifterna. Bestämmelserna om arbete med försöksdjur bör därför även fortsättningsvis hållas samlade, i ett eget kapitel i den nya strukturen.

Allergier

Den nya föreskriften fokuserar enbart på fysiska risker vid hantering av djur och smittrisker då djur avsiktligt infekterats med smittämnen. Vi saknar det allvarligaste arbetsmiljöhotet vid arbete med gnagare m fl försöksdjur nämligen LAA (Lab Animal Allergy) som i värsta fall kan debutera med en anafylaktisk chock och dödlig utgång. Detta är visserligen inte vanligt men djurallergier blir inte sällan uppdagade när personer börjar arbeta med djur på laboratorium och trots användande av föreskriven skyddsutrustning. Även andra djurallergier bör tas i beaktande i föreskriften, nu nämns allergier endast i kapitlet om kemiska arbetsmiljörisker och det är inte relevant för djurallergier.

Bilaga 18

Det bör preciseras i de fall det står "andra patogena" av vissa virus etc. att det är andra **human**patogena som avses, för att tydliggöra att mikroorganismer som endast orsakar sjukdom hos djur inte inkluderas.

I utformandet av detta svar har SVF:s djurskyddsutskott, Husdjurssektionen, Kajsa Gustavsson och Susanna Sternberg Lewerin medverkat. Svaret har sammanställts av Monika Erlandsson.

Med vänliga hälsningar

Monika Erlandsson, kansliveterinär
Sveriges Veterinärförbund